

Fra spesialundervisning til individuell tilrettelegging

Kurs for hovedtillitsvalgte og lokallagsledere
Utdanningsforbundet Troms

27.05.25
Ida Næss Hjetland, sentralstyret

Kommuneøkonomi, normer, rettigheter og styring

«Flere av utfordringene i kommunesektoren verken kan eller bør løses med mer penger. Det samlede styringstrykket mot sektoren er stort. Detaljert statlig styring gjennom blant annet bemanningsnormer, kompetansekrav og individuelle rettigheter kan hindre god ressursallokering og binde opp ressurser på en lite effektiv måte.»

Revidert nasjonalbudsjett s. 58

Geir Røsvoll inn i kommunekommisjonen

Publisert 9. mai 2025 av Hedvig Bjørgum

– Mitt mål er at kommunekommisjonen klarer å løfte blikket og ikke bare se på lover og regler, men også hvordan vi organiserer og styrer arbeidshverdagen for profesjonene i kommunal sektor, sier leder av Unio kommune og Utdanningsforbundet, Geir Røsvoll. Foto: Unio/Helene Moe Slinning

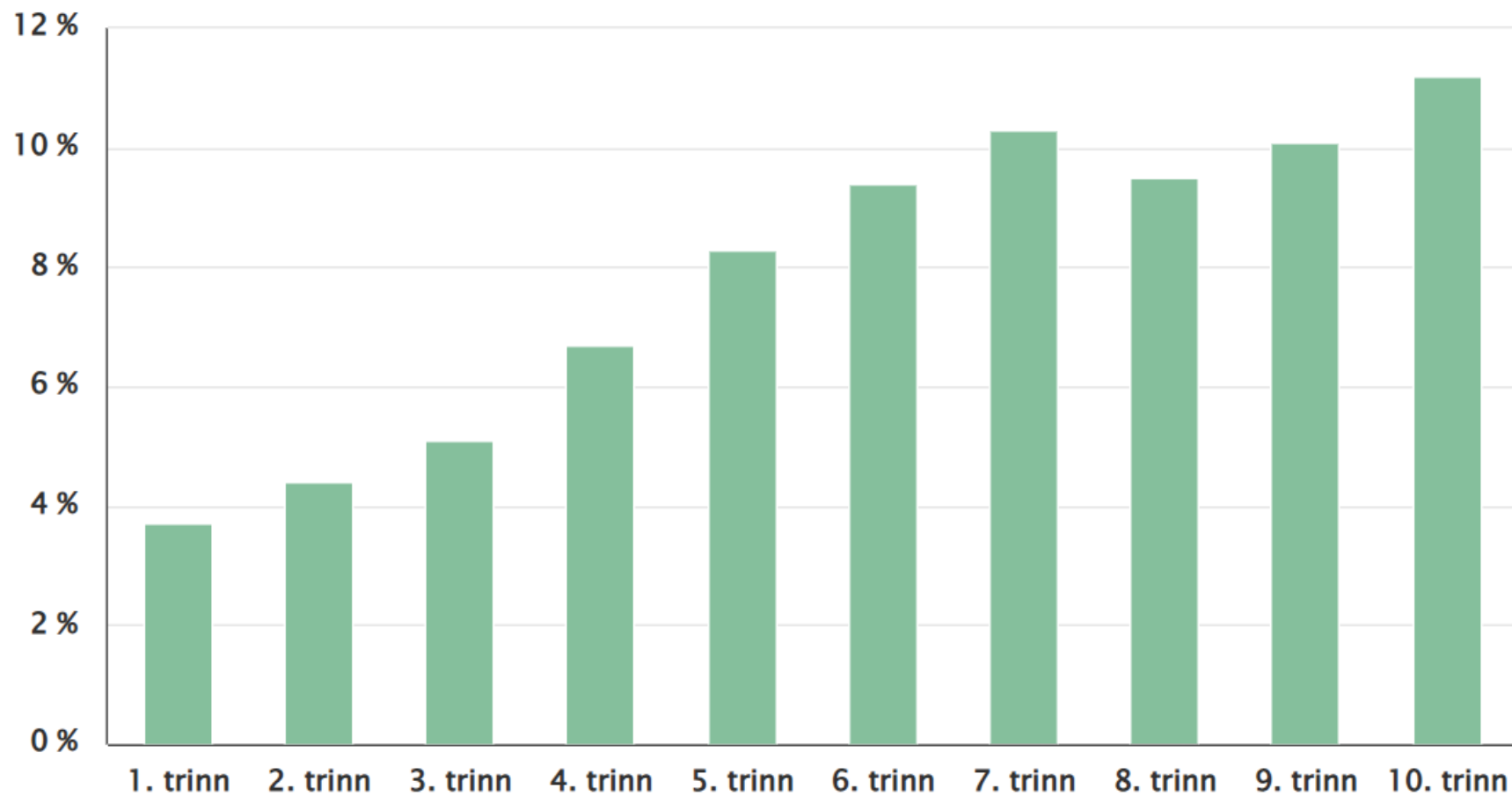
Unio er med i regjeringens nye kommunekommisjon som ble satt ned i dag. Kommisjonen skal foreslå endringer som gjør at kommunene kan bruke ressursene på en god og fleksibel måte, og løse oppgavene mer effektivt.

Utvalget for framtidens fellesskole

- Hvilke trekk ved samfunnsutviklingen som utfordrer skolen i årene som kommer.
- Hvordan skolen bør utvikles for å håndtere krav og forventninger.
- Hva barn og unge trenger å lære for å kunne leve gode liv i framtidens samfunn, og hva det er skolens oppgave å ta ansvar for.

Andel elever med individuelt tilrettelagt opplæring, fordelt på trinn 2024–25

Kilde: Utdanningsdirektoratet

Tilpassa opplæring og individuell tilrettelegging

§ 11-1 Tilpassa opplæring

§ 11-2 Tilfredsstillende utbytte av opplæringa

§ 11-3 Intensiv opplæring på 1. til 4. trinn

Individuell tilrettelegging av opplæringa

1) Rett til personlig assistanse etter § 11-4

2) Rett til fysisk tilrettelegging, tekniske hjelpemidler og opplæring i mobilitet etter § 11-5

3) Rett til individuell tilrettelagt opplæring etter § 11-6

Praktiseringen av retten til individuelt tilrettelagt opplæring

Den sakkyndige vurderingen kan bare fravikes dersom kommunen/fylkeskommunen kan gi eleven et tilfredsstillende utbytte av opplæringen på en annen måte (§ 11-7)

Enkeltvedtaket om individuelt tilrettelagt opplæring kan gi unntak fra reglene om innholdet i og organiseringen av opplæringen (§ 11-7)

Elever som får individuelt tilrettelagt opplæring skal ha en Individuell opplæringsplan (IOP) (§ 11-10)

Den individuelt tilrettelagte opplæringen skal evalueres årlig (§ 11-11)

- Hvem har rett til individuelt tilrettelagt opplæring?
- Hva innebærer det å ha et tilfredsstillende utbytte av opplæringen?
- Hva legger vi i begrepet inkludering?

§ 11-9 Kompetansekrav og adgang til å hjelpe til i opplæringen

- Den som skal gi individuelt tilrettelagt opplæring må oppfylle kompetansekravene for å bli tilsatt i lærerstilling (§17-3) og kravene om relevant kompetanse i fagene det skal undervises i (§17 -4)
- Det kan gjøres unntak hvis opplæringen blir gitt av en person med universitets- eller høyskoleutdanning som gjør vedkommende særlig egnet til å ivareta behovet til eleven
- Faglig ansvar for opplæringen (§ 17-6)
- Annet personale enn de som er tilsatt i lærerstilling, kan hjelpe til i opplæringen (§ 17-6 andre ledd)
- Det kan ikke fattes vedtak der timer med individuelt tilrettelagt opplæring skal bli gitt av assistent

§ 11-13 Pedagogisk-psykologisk teneste

Kommunen og fylkeskommunen skal ha ei pedagogisk-psykologisk teneste.

Den pedagogisk-psykologiske tenesta skal samarbeide med og støtte skolane i det førebyggjande arbeidet for å gi eit inkluderande opplæringstilbod til elevar som kan ha behov for tilrettelegging av opplæringa.

Tenesta skal

- a.) støtte og rettleie skolane i å greie ut behov for tilrettelegging av opplæringa og i å setje inn tiltak så tidleg som mogleg når det trengst
- b.) hjelpe til med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling slik at opplæringstilbodet blir så inkluderande og godt tilrettelagt som mogleg

Der lova eller forskrift til lova krev sakkunnig vurdering, er det den pedagogisk-psykologiske tenesta som skal utarbeide vurderinga.

Departementet kan gi forskrift om i kva andre tilfelle den pedagogisk-psykologiske tenesta skal utarbeide sakkunnige vurderingar.

Vår politikk

Politiske mål om å redusere individuelt tilrettelagt opplæring til fordel for ordinær tilpasset opplæring eller organisering av spesialpedagogisk hjelp i barnehagen, må ikke svekke de individuelle rettighetene til barn, unge og voksne.

Utdanningsforbundet skal arbeide for en bedre og mer systematisk oppfølging av enkeltvedtak om individuell tilrettelegging for barn, unge og voksne, for å sikre at disse rettighetene blir oppfylt.

Vi utdanner Norge s.17

Bortfall av timer til individuelt tilrettelagt opplæring

Over 1 million skoletimer til de svakeste elevene ble sporkløst borte

Ingen vet om de 50.000 elevene som skal få spesialundervisning faktisk får det de har rett på. Nå krever barneombudet og en pedagogikkprofessor endring.

Nesten 50.000 barn i norske grunnskoler har blitt lovet spesialundervisning for å få hjelp til å jobbe med faglige utfordringer. Mange skoler har ingen oversikt over om elevene får så mange timer som de har krav på.
FOTO: ANDERS FEHN / NRK

[Per Øyvind Fange](#)
Journalist

[Karl Inge Paulsen](#)
Research

[Ingeborg Rygh Hjorthen](#)
Research

Vi rapporterer fra Halden

Publisert 22. feb. 2023 kl. 07:25
Oppdatert 22. feb. 2023 kl. 08:17

Artikkelen er mer enn to år gammel.

- Forskjell mellom å ha en rett og få en rett
- Klagerett på gjennomføringen
- Hensynet til elevens beste og pedagogisk forsvarlig
- Hvilke systemer har dere for registrering og å melde avvik?

Utdanningsdirektoratets veileder

Veileder om tilpasset opplæring og individuell tilrettelegging

- Innspill til revidering

- Hvilke erfaringer har dere gjort dere med de nye reglene?
- Hva er de største utfordringene slik dere ser det?
Evt muligheter?
- Hva bør Utdanningsforbundet gjøre i den videre oppfølgingen, lokalt og sentralt?

www.utdanningsforbundet.no
post@utdanningsforbundet.no